

Jestem obywatelem Europy. Unia Europejska –
zjednoczeni w różnorodności
Je suis citoyen de l'Europe. L'Union Européenne –
unis dans la diversité

Agnieszka Kilijańska

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do języka francuskiego dla I etapu edukacyjnego (klasy I–III szkoły podstawowej)

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Renata Rychlicka, Beata Luc
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Temat projektu

Jestem obywatelem Europy. Unia Europejska – zjednoczeni w różnorodności. *Je suis citoyen de l'Europe. L'Union Européenne – unis dans la diversité*

2. Osoby prowadzące projekt

2.1. Koordynator: nauczyciel języka francuskiego

2.2 Pozostali: nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej w ramach edukacji plastycznej, informatycznej, muzycznej; nauczyciel wspomagający (jeżeli pracuje w danej klasie).

3. Ramy czasowe

Początek projektu planowany jest na początek lutego, jego czas trwania przewidziany jest 3 miesiące. Zakończenie projektu – początek maja. Zakończenie projektu będzie jednym z elementów Dnia Unii Europejskiej, który przypada na 9 maja. Odbędzie się w formie konkursu w postaci gry planszowej dla uczniów klas edukacji wczesnoszkolnej, prezentacji mapy Europy oraz multimedialnego przewodnika po Europie.

4. Cele projektu

4.1. Cele ogólne

W podstawie programowej kształcenia ogólnego znajdują się punkty dotyczące kompetencji kluczowych rozwijanych właściwie w całości podczas pracy metodą projektu, które będą się składały na jego cele ogólne. Uczestnicząc w projekcie, uczeń:

- kształtuje umiejętności komunikacji w języku polskim oraz francuskim w trakcie trwania całego projektu, poznaje słownictwo związane z krajami Unii Europejskiej, dyskutuje z kolegami oraz rozwija umiejętności językowych (skuteczna komunikacja rozwija motywację do nauki, uwrażliwia na różnorodność kulturową i językową);
- dostrzega znaczenia matematyki w życiu codziennym, rozwija myślenie matematyczne (przeliczenie waluty);
- uczy się szukania informacji w różnych źródłach oraz odpowiedniego ich wykorzystania, a także kreatywnego rozwiązywania problemów (wykorzystanie narzędzi informatycznych) – znajduje informacje o zabytkach na stronach internetowych i w książkach, korzysta ze słownika tradycyjnego lub internetowego
- kształtuje umiejętność pracy zespołowej – tworzy mapę z puzzli, pytania do gry planszowej, obrazki ilustrujące prawa dziecka, uczy się piosenki o prawach dziecka.

4.2. Cele szczegółowe

Można podzielić na dwie grupy: edukacyjne i wychowawcze.

Cele edukacyjne

Główne cele edukacyjne projektu dotyczą wiedzy zdobytej na wszystkich lekcjach edukacji wczesnoszkolnej związanych z projektem. Uczeń:

- poznaje słownictwo w języku francuskim związane z państwami Unii Europejskiej: poznaje nazwy państw, stolic, narodowości;
- zdobywa informacje na temat Unii Europejskiej, państw członkowskich, na temat praw dziecka jako obywatela Europy, najważniejszych zabytków Europy;

- poznaje walutę europejską i potrafi ją przeliczyć na złotówki;
- potrafi stworzyć prezentację za pomocą narzędzia Google Earth, mapę Europy oraz grę planszową o Europie i Unii Europejskiej.

Cele wychowawcze

Biorąc udział w projekcie interdyscyplinarnym, uczeń, oprócz wiedzy, rozwinię również kompetencje kluczowe oraz uniwersalne. Uczeń:

- angażuje się w pracę całej grupy;
- współpracuje z kolegami, dzieląc się swoją wiedzą i umiejętnościami oraz stosując kompromis i rozwiązując ewentualne konflikty;
- potrafi dokonać samooceny oraz oceny innych, wyraża opinię na temat pracy kolegów oraz akceptuje ich zdanie;
- rozwija samodzielność, myślenie twórcze, pomysłowość, zręczność (prace plastyczne i techniczne).

Cele szczegółowe dla uczniów

Cele ogólne i szczegółowe projektu są precyzowane głównie dla nauczyciela, dodatkowo uczeń powinien dostać cele w formie uproszczonej, by dobrze zrozumiał i wiedział, co należy wykonać w danym zadaniu.

Podczas projektu:

- poznajemy francuskie słownictwo związane z państwami Europy (nazwy państw, stolic, narodowości);
- zdobywamy informacje na temat Unii Europejskiej, jej państw, zabytków oraz waluty euro;
- poznajemy prawa dziecka;
- tworzymy kartonową grę planszową oraz wirtualny przewodnik po Europie (prezentację) przy użyciu programu Google Earth;
- uczymy się pracy w grupie, dzielenia wiedzą z rówieśnikami oraz oceniania siebie i innych.

5. Treści kształcenia

Projekt interdyscyplinarny *Jestem obywatelem Europy. Unia Europejska – zjednoczeni w różnorodności* łączy język francuski oraz edukację wczesnoszkolną (w jej skład oprócz – stanowiących bazę – edukacji: matematycznej, polonistycznej i przyrodniczej wchodzi również edukacja plastyczna, techniczna, muzyczna i informatyczna).

5.1. Język francuski

Program nauczania języka francuskiego *Mój mały francuski świat* Katarzyny Sobańskiej został stworzony w oparciu o podstawę programową nauczania języka obcego jako pierwszego na pierwszym etapie edukacyjnym, a więc w treściach kształcenia znajdziemy podpunkt *Mój czas wolny i wakacje*, do którego odnosi się temat naszego projektu z punktu widzenia podróży wakacyjnych. Na lekcjach języka francuskiego zapoznajemy uczniów ze słownictwem dotyczącym państw Europy. Oprócz powyższego, będą realizowane inne treści z podstawy programowej. Po zrealizowaniu projektu uczeń potrafi:

- zareagować werbalnie i niewerbalnie na polecenie, rozumieć proste wypowiedzi oraz znaleźć w wypowiedzi określone informacje;
- powtarzać wyrazy i proste zdania, zadawać pytania w ramach wyuczonych zwrotów;
- przepisać i zapisać wyrazy oraz proste zdania;
- zrozumieć, że ludzie posługują się różnymi językami;
- podać podstawowe informacje o krajach, w których używa się danego językach (nazwę stolicy, najważniejsze zabytki, miejsca itp.);
- korzystać z różnych źródeł informacji w języku obcym (słownik, strony internetowe).

5.2. Edukacja wczesnoszkolna

Edukacja matematyczna

Uczniowie poznają walutę europejską i sposób jej przeliczania na złotówki. Uczeń:

- mnoży i dzieli w pamięci w zakresie tabliczki mnożenia do 30, posługuje się znakiem równości i znakami czterech podstawowych działań;
- rozwiązuje zadania tekstowe proste i wybrane złożone, opisuje rozwiązanie za pomocą działań, równości z okienkiem, rysunku;
- wykonuje obliczenia pieniężne (dodaje, odejmuje, mnoży – przelicza złotówki na euro i odwrotnie), rozróżnia nominały na monetach i banknotach.

Edukacja polonistyczna i społeczna

Uczniowie zostają zapoznani z mapą Europy oraz Unii Europejskiej, najciekawszymi miejscami i zabytkami. Uczeń:

- stosuje poprawną wielkość liter w zapisie poznanych nazw geograficznych;
- wie, że Unia Europejska to związek 27 państw europejskich, że nie wszystkie państwa Europy należą do Unii Europejskiej;
- zaspokaja potrzeby poznawania kultur innych narodów, w tym krajów Unii Europejskiej, różnorodnych zjawisk przyrodniczych, sztuki, a także zwyczajów dzieci innych narodowości;
- poznaje Konwencję Praw Dziecka i jest świadomy, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu.

Edukacja plastyczna

Uczniowie tworzą mapę państw Europy, zaznaczając na niej państwa Unii Europejskiej, rysują na niej zabytki, tworzą ilustracje dotyczące praw dziecka oraz elementy gry planszowej. Uczeń:

- rysuje kredką, ołówkiem, mazakiem;
- wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, papier kolorowy, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp.

Edukacja muzyczna

Uczniowie uczą się piosenki o prawach dziecka. Uczeń:

- śpiewa, dbając o prawidłową postawę, artykulację i oddech, przy zachowaniu naturalnej skali głosu;
- tańczy według utworzonych przez siebie układów ruchowych, z rekwizytem, przy muzyce (*Oda do radości* – fragment po polsku i francusku).

Edukacja informatyczna

Uczniowie zapoznają się z programem Google Earth i tworzą w nim prezentację. Uczeń:

- korzysta z udostępnionych mu stron i zasobów internetowych;
- posługuje się komputerem lub innym urządzeniem cyfrowym (np. tabletem);
- współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami, wykorzystując technologię informatyczną.

6. Charakterystyka odbiorców

6.1. Typ szkoły: szkoła podstawowa.

6.2. Wiek uczniów: 8–9 lat.

6.3. Klasa: II

6.4. Zróżnicowanie potrzeb i umiejętności

Projekt interdyscyplinarny jest mocno rozbudowany, każdy uczestnik będzie w nim mógł znaleźć coś dla siebie. Głównym założeniem metody projektu jest praca w grupach, która przynosi korzyści wszystkim uczestnikom. Dzieci z trudnościami w nauce, pracujące wolniej będą mogły uczyć się od zdolniejszych kolegów, z kolei uczniowie z większymi możliwościami będą mogli podzielić się swoimi umiejętnościami z innymi. Należy uczniów podzielić na odpowiednie grupy. Ważne jest, by dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) nie trafiły wszystkie do jednej grupy, ponieważ może nam to utrudnić realizację projektu. Gdy mamy w klasie 2–3 dzieci z opiniami oraz ucznia z orzeczeniem, możemy pozwolić dzieciom na podział według uznania. Jeżeli takich dzieci mamy więcej, spróbujmy trochę podziałem pokierować.

Nauczyciel decyduje o składzie grup, jednak uczniowie myślą, że podział nastąpił przez losowanie. Przygotujmy pudełko z kolorowymi karteczkami zwiniętymi w kulki (tyle kolorów, ile chcemy mieć grup). Poprośmy dzieci, by ustawiły się w kole, stałyśmy na środku i rzucajmy do uczniów kolorowe kulki, pamiętając, by dzieci z dysfunkcjami łąpały kartki w różnych kolorach (rzucajmy im odpowiednie kolory). Mając dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ważne jest podzielenie odpowiednio zadań zgodnie z możliwościami uczniów. Uczeń uzdolniony może być liderem grupy lub otrzymać więcej zadań projektowych, za które będzie odpowiedzialny. Może również wykonać jakieś zadanie dodatkowe samodzielnie. Projekt edukacyjny rozwija pracę w grupie, jest zatem odpowiedni dla uczniów, którzy mają zaburzone kompetencje społeczne (np. uczniów ze spektrum autyzmu, autyzmem, zagrożonych niedostosowaniem społecznym). Jeżeli mamy w klasie dzieci niepełnosprawne ruchowo, pamiętajmy o dostosowaniu dla nich stanowiska pracy, jeżeli zachodzi taka potrzeba. Dla ucznia niedowidzącego zapewniamy odpowiednio powiększone materiały, z kolei gdy mamy ucznia niedosłyszącego, prosimy dzieci będące z nim w grupie, by zawsze mówiły wolno i wyraźnie oraz patrzyły na kolegę, gdy z nim rozmawiają.

Gdy w klasie jest uczeń z podejrzeniem dysleksji, należy zwracać szczególną uwagę, kiedy zapisuje on słowa zarówno po polsku jak i po francusku. Jeżeli uczeń popełni błąd przy przepisywaniu lub zapisywaniu słowa, pokażmy mu, gdzie on się znajduje, ale najlepiej, by sam spróbował go poprawić.

6.5. Inne cechy odbiorców

Korzyści z udziału w projekcie wynoszą wszyscy uczniowie biorący w nim udział. Dzieci pracujące wolniej uczą się od tych pracujących szybciej, obserwują ich sposoby pracy (np. jak wyszukać informacje), które będą mogły wykorzystać w przyszłości w innej sytuacji. Uczniowie, którzy mają większe problemy z nauką, mogą odnaleźć się w metodzie projektu, która jest uczeniem się poprzez nabywanie własnych doświadczeń i własne zaangażowanie. Dzieci nieśmiałe mają szansę na zaistnienie we własnej grupie projektowej, mogą się zaangażować w zadania dla nich komfortowe lub też przełamać własną treść przy prezentacji projektu, podjąc wyzwanie, występując publicznie przed kolegami. Dzieci będące liderami grupy będą mogły wykorzystać swoje możliwości, jednak musimy tutaj czuwać, by nie zdominowały innych. Musimy wytłumaczyć uczniom, że każdy ma swoje zadanie do wykonania i jest za nie odpowiedzialny, a dodatkowo wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za wspólną pracę. Uczniowie, którzy mają problem z akceptacją pomysłów innych, będą mieli szansę na naukę sztuki kompromisu.

7. Formy i metody realizacji projektu

7.1. Formy pracy

W projekcie interdyscyplinarnym wykorzystywana jest przede wszystkim praca w grupach. Efekt końcowy projektu może być pracą zespołową, gdzie całość zostanie stworzona z elementów przygotowanych przez grupy – w naszym przypadku jest to gra planszowa, multimedialna prezentacja zabytków Europy (przewodnik po Europie) oraz wspólnie wykonana mapa Europy. W przypadku ucznia uzdolnionego, może on dostać zadanie do samodzielnego wykonania, a zatem wykorzystamy również formę pracy indywidualnej. Ta sama zasada może dotyczyć ucznia zagrożonego niedostosowaniem społecznym, który może mieć trudności ze współpracą w grupie (należy go włączyć do zespołu, ale pewne zadania może wykonać samodzielnie dla własnego komfortu).

7.2. Metody pracy

Głównie będziemy wykorzystywać tutaj metodę projektu połączoną z podejściem komunikacyjnym, a także metodę TPR (od ang. *total physical response* – reagowania całym ciałem). Są to metody polecane do pracy z dziećmi w wieku wczesnoszkolnym. Metoda projektu rozwija kompetencje kluczowe takie jak: kreatywność, komunikacja, współpraca, więc jest mocno aktywizująca dla dzieci. Dlatego warto ją czasem wykorzystać, by kształtować u uczniów umiejętności potrzebne w dorosłym życiu.

7.3. Metody pracy – realizacja celów

- Podejście komunikacyjne – dzieci poznają słownictwo w języku francuskim dotyczące państw europejskich. W przypadku dzieci z klas wczesnoszkolnych, musimy skupić się na używaniu języka niewerbalnego jednocześnie z werbalnym, używać gestów, mimiki, a także wypowiedź wspierać obrazkami.
- Metoda TPR do ćwiczenia słownictwa – dzieci wykonują ćwiczenia ruchowe razem z językowymi, poznając nazwy państw Europy. Metoda ta jest odpowiednia dla uczniów z ADHD (od ang. *attention deficit hyperactivity disorder*) oraz uczniów z zaburzeniami koncentracji uwagi, którzy lepiej się skupiają przy łączeniu nauki z ćwiczeniami ruchowymi. W przypadku ucznia jeżdżącego na wózku inwalidzkim musimy zadbać, by mógł brać udział w zabawach wspólnie z kolegami lub otrzymywał zadania dostosowane do swoich możliwości.

- Metoda dyskusji – rozmawiamy z uczniami na temat Europy i jej zabytków, na temat praw dziecka. Wspólna dyskusja uczy dzieci cierpliwości, której często im brakuje w tym wieku (powinny poczekać, aż ktoś skończy wypowiedź), uczy słuchania siebie nawzajem oraz szanowania opinii innych. Dodatkowo dziecko nieśmiałe ma szansę wziąć w niej udział, bo łatwiej jest wypowiadać się spontanicznie w momencie, gdy ma się na to ochotę.
- Metoda kierowania samodzielną pracą – dzieci szukają informacji na temat zabytków, planują prezentację w programie Google Earth. Uczniowie mający problemy społeczne mogą wycofać się z zadania, gdy poczują się zagrożeni. Ważne jest więc, by nauczyciel czuwał nad ich uczestnictwem w pracy grupowej (chodzi tutaj o ucznia zagrożonego niedostosowaniem społecznym, z autyzmem, ze spektrum autyzmu).
- Metoda czynnościowa – dzieci oglądają monety euro, porównują, obliczają. Metoda doskonale nadaje się dla każdego ucznia, dzieci lepiej zapamiętują, gdy dostaną do ręki „rekwizyt”. Dzieci np. z afazją lub autyzmem bardziej niż inne potrzebują nauczania wielozmysłowego.
- Metoda impresyjna – dzieci uczą się piosenki (po polsku i francusku). Wspólne śpiewanie piosenki niweluje braki, jeżeli ktoś np. nie pamięta tekstu. Pracując tą metodą, musimy wziąć pod uwagę predyspozycje dzieci do występów, niektóre nie będą w stanie występować przed publicznością z powodu nieśmiałości.
- Metoda doświadczalna – dzieci uczą się programu Google Earth, układają mapę Europy z puzzli. Zwracamy tutaj uwagę na dzieci niedowidzące, by mogły w pełni uczestniczyć w proponowanych ćwiczeniach.

7.4. Nauczanie zdalne

W czasie pracy zdalnej możemy zrealizować większą część projektu, jednak problemem będzie jego prezentacja. Nie będzie możliwości zorganizowania gry planszowej (przynajmniej w zaplanowanej formie). Zamiast powyższego możemy zorganizować elektroniczną wersję gry. Najpierw nauczyciel będzie musiał zapoznać uczniów z aplikacjami typu Learningapps lub Wordwall, gdzie dzieci same będą tworzyły elementy gry, które nauczyciel połączy następnie w całość. Koordynacja projektu będzie wymagała większego zaangażowania nauczyciela. Praca w grupach nie stanowi większego problemu, w komunikatorach (takich jak np. Microsoft Teams) można tworzyć „pokoje” uczniów, którzy współpracują. Na lekcjach języka francuskiego będzie trzeba zastąpić wszystkie ćwiczenia interaktywną wersją (memory, kalambury, krzyżówki w aplikacji Learningapps lub Wordwall).

8. Sposób realizacji projektu edukacyjnego

8.1. Zainicjowanie projektu

Na początku uczniowie zostaną zapoznani z metodą pracy, ze sposobem realizacji projektu. Nauczyciele zwrócą uwagę na wzięcie odpowiedzialności za wykonanie swojego zadania oraz efekt końcowy, który wykonają wspólnie całą klasą. Nauczyciel przedstawi również zasady współpracy w grupach. Na pierwszym etapie edukacyjnym dzieci chętnie wykonują różne aktywności. Nie musimy im również dokładnie tłumaczyć, na czym polega metoda projektu, najważniejszym jest omówić konkretne zadania, cel do osiągnięcia oraz to, co będzie brane pod uwagę przy ocenianiu.

Następnie nauczyciel przedstawi zasady pracy w grupach, podzieli uczniów na zespoły, których skład będzie obowiązywać przez cały czas trwania projektu. Na początku pozwólmy dzieciom podjąć decyzję o składzie grup, jednak obserwujmy, czy nie przeszkodzi im to w wykonaniu projektu. Proponujemy podzielić uczniów w sposób kontrolowany, aby wyeliminować sytuację, gdzie dzieci z trudnościami w nauce lub z dysfunkcjami znajdują się wszystkie w jednej grupie. Nauczyciel powinien również wytłumaczyć dzieciom, że projekt ma na celu zaangażowanie wszystkich uczniów, bez wyjątku, że każdy otrzyma swoją ważną rolę.

Następnie nauczyciele i uczniowie podpiszą kontrakt. Może on mieć formę obrazkową lub prostego tekstu napisanego zrozumiałym dla dzieci językiem. Po przeczytaniu zawsze należy się upewnić, że uczniowie wszystko zrozumieli, można zadać uczniom pytania dotyczące poszczególnych części kontraktu. Możemy taki kontrakt wydrukować dla każdej grupy lub wszyscy podpiszą jeden. Dzieci mogą stworzyć rysunki, które zobrazują dany punkt regulaminu. Poniżej propozycja kontraktu dla uczniów:

Temat projektu: Jestem obywatelem Europy. Unia Europejska – zjednoczeni w różnorodności (*Je suis citoyen de l'Europe. L'Union Européenne – unis dans la diversité*)

Biorąc udział w projekcie, nauczymy się:

- nazywać w języku francuskim państwa Europy oraz narodowości jej mieszkańców, opisywać krótko zabytki Europy, a także pisać proste zadania do gry planszowej;
- najważniejszych informacji o Unii Europejskiej oraz prawach dziecka;
- współpracować z kolegami, tworząc przewodnik po Europie i grę planszową.

Wspólnie z kolegami z klasy przedstawimy efekty naszej pracy uczniom pozostałych klas I–III za 3 miesiące (będzie to w maju).

Pani wychowawczynie, a także pani ucząca języka francuskiego będą nam zawsze pomagać, gdy będziemy tego potrzebowali. My także będziemy pomagać sobie wzajemnie, sumiennie wykonywać powierzone zadania, jak najlepiej potrafimy. Każdy uczeń z klasy będzie uczestniczył w projekcie, będzie mógł zrealizować swoje pomysły. Zobowiązujemy się również do słuchania siebie nawzajem oraz akceptowania pomysłów innych.

Nasza praca zostanie oceniona. Przy ocenie nauczyciele będą brali pod uwagę nasze zaangażowanie, staranność, pracowitość i pomysłowość. Ważna będzie też współpraca i udział w prezentacji na zakończenie projektu. Zobowiązujemy się pracować najlepiej, jak potrafimy.

Ze względu na specyfikę edukacji wczesnoszkolnej, temat projektu zostanie dzieciom zasugerowany (możemy zapytać dzieci o zdanie). Oczywiście uczniowie mają możliwość decydowania o wyborze zabytku, prawach dziecka (do zaprezentowania), a także o pytaniach do gry planszowej, jednak bardzo istotna jest rola nauczyciela. Decyzja dzieci w tym wieku musi być wspierana przez opiekuna, który poprosi o dokonanie konkretnego wyboru z podanych propozycji (w tym wypadku np. zabytku do zaprezentowania). Jeżeli jednak widzimy, że dzieci są zdecydowane na konkretne działania, pozwólmy im na samodzielny wybór (gdy jest zgodny z oczekiwaniami względem całego projektu).

Ze względu na wiek uczniów, nauczyciel będzie czuwał nad podziałem zadań (np. podział zabytków do zaprezentowania – najlepiej przeprowadzić losowanie lub uczniowie wybierają po kolei, a nauczyciel notuje). Wyznaczone zostaną również osoby, które będą odpowiedzialne za konkretne zadania (np. ktoś rysuje, ktoś inny szuka informacji).

Nauczyciel może zapoznać uczniów z dostępną literaturą dotyczącą tematu, np. wskazać im książki na temat Unii Europejskiej (*Unia Europejska dla dzieci* autorstwa Małgorzaty Krzyżanek), które w przystępny sposób zapoznają dzieci z najbardziej istotnymi informacjami dotyczącymi Unii. Dodatkowo nauczyciel udostępnia dzieciom obrazkowe słowniki do języka francuskiego do sprawdzania słownictwa, słownik internetowy [Glosbe.com](https://glosbe.com) (dostęp 9.09.2022) oraz tradycyjne słowniki polsko-francuskie potrzebne do stworzenia tekstu dotyczącego zabytku oraz zadania do gry planszowej w języku francuskim (z pomocą nauczyciela). Grę możemy zatytułować *Voyage à travers l'Europe*. Nauczyciel powinien wskazać uczniom sposoby szukania informacji. Do tego celu wykorzystane zostaną biblioteka szkolna oraz pracownia komputerowa. Uczniowie zostają zapoznani z konkretnymi stronami internetowymi, z których będą czerpali wiedzę w czasie wykonywania zadań projektowych – chodzi tutaj o strony np. [Największe zabytki w Europie](#) (dostęp 9.09.2022) lub [Europa – najpiękniejsze budowle, zabytki, miasta, atrakcje turystyczne i cuda Europy – Cuda Świata](#) (dostęp 9.09.2022). Wykorzystane zostaną także mapy Europy, książki o zabytkach europejskich, słowniki do nauki różnych języków. Nauczyciel pokazuje uczniom przygotowane wcześniej materiały oraz prezentuje strony internetowe.

8.2. Realizacja projektu

Projekt realizujemy w następującej kolejności – opisanej poniżej.

1. Na lekcji edukacji polonistycznej dzieci poznają najstynniejsze miejsca w Europie oraz ich zabytki. Lekcję zaczynamy od wyświetlenia na monitorze interaktywnym mapy Europy, pokazujemy, gdzie znajdują się poszczególne państwa, pytamy o stolice. Dzieci na pewno będą umiały nazwać niektóre miasta, dopasować je do odpowiedniego państwa i opowiedzieć, co tam się znajduje (Paryż – Wieża Eiffla, Rzym – Koloseum itp.). Do pokazania zabytków możemy użyć również monitora interaktywnego. Następnie dzieci dostają tabelkę, do której wpisują wybrane państwa Europy (mogą same wybrać), ich stolice oraz rysują zabytek kojarzący się z danym państwem. Kolejne ćwiczenie to memory, gdzie trzeba dopasować państwo i stolicę – możemy przygotować w wersji tradycyjnej lub internetowej (w aplikacji Learningapps). Tradycyjne mogą przygotować dzieci samodzielnie. Rozdajmy im jednakowe czyste karteczki, a dzieci zapisują państwa i stolice. Pytamy, gdzie dzieci były, a gdzie chciałyby pojechać i dlaczego. Jeżeli mamy w grupie ucznia niedowidzącego, memory powinno być odpowiedniej wielkości. Dzieci z afazją mogą mieć trudności w zapamiętaniu dużej liczby nazw stolic i państw, zacznijmy więc od tych najbardziej znanych, a następnie dodajmy stolice państw, które dzieci np. zwiedziły, albo mają w nich rodzinę, znajomych itp. Dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi powinny mieć wyświetlone państwa, stolice i zabytki danych miejsc, by w każdej chwili mogły sprawdzić uzupełnianą tabelkę.
2. W ramach edukacji plastycznej dzieci tworzą dużą mapę Europy wraz z umiejscowieniem zabytków. Przygotowujemy wcześniej puzzle – kontury państw

Europy (można wydrukować i odpowiednio powiększyć, wyciąć). Dzieci układają mapę Europy z puzzli. Musimy tutaj je wspomóc, pokazując mapę Europy jako wzór (tradycyjną lub wyświetloną na ekranie). Wspólnie naklejają mapę uzyskaną z puzzli na karton. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy, każda grupa wybiera po 2–3 państwa i rysuje ich charakterystyczne zabytki na wcześniej naklejonej mapie. Dzieci, które mają problemy z rysowaniem, mogą dostać wzór zabytku do przerysowania. Jeżeli uczeń jest np. niepełnosprawny ruchowo (ma zaburzoną motorykę małą), możemy mu przygotować zabytek w formie puzzli do ułożenia, a następnie do naklejenia na mapę. Ćwiczenie to można zastosować do szerszej grupy uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

3. Na lekcji języka francuskiego wprowadzamy uczniom słownictwo pozwalające nazwać państwa europejskie i stolice. Na monitorze interaktywnym pokazujemy dzieciom mapę Europy i przypinamy do niej nazwy państw europejskich. Możemy to zrobić za pomocą aplikacji LearningApps, dzieci same mogą spróbować dopasować odpowiednie nazwy do państwa (pознаły ich umiejscowienie na lekcji edukacji polonistycznej). Następnie pokazujemy zdjęcia słynnych zabytków (np. wieża Eiffla, Koloseum itp.) i pytamy po francusku, w jakim państwie znajdują się te zabytki. Dzieci dostają małe plansze z mapą Europy oraz zdjęcia zabytków, na podstawie zdobytych informacji umieszczają zabytki na mapie. Jako kolejne ćwiczenie, proponujemy dzieciom rozwiązanie krzyżówki polegającej na wpisaniu nazw różnych krajów, gdzie podpowiedzią będą poznane zabytki. Następnie nauczyciel przypina na tablicy ilustracje z wizerunkami dzieci i flagami państw europejskich – pokazujemy i tłumaczymy: *Il s'appelle Tomek, il est polonais; Il s'appelle Pierre, il est français* itp. Jest to przypomnienie wiadomości już wcześniej poznanych. Przyklejamy uczniom na plecach tylko flagi państw. Dzieci chodzą po klasie i dowiadują się od kolegów, jakiej są narodowości. Zadają pytanie typu: *est-ce que je suis italien ?* Zapytany kolega odpowiada *oui/non*. Pamiętajmy, żeby wybrać kilka państw (5–6) i na nich się skupić. Na następnej lekcji możemy wprowadzić kolejne. Możemy również wykorzystać naturalną potrzebę ruchu dzieci, wprowadzając zabawy grupowe typu podaj w języku francuskim państwo na literę A (gdy dzieci nie udzielą odpowiedzi, muszą np. skakać na jednej nodze). Dodatkowo, każde dziecko może być innym państwem, stolicą lub zabytkiem i ustawiać się w sposób ułożenia mapy Europy, dobierając się w odpowiednie trójki (np. jedno dziecko jest Francją, drugie Paryżem, a trzecie wieżą Eiffla). Gdy wykorzystujemy ćwiczenia ruchowe, dzieci z ADHD szybciej zapamiętują i nie przeszkadzają w prowadzeniu lekcji.
4. Zdjęcia zabytków muszą być odpowiedniej wielkości, jeżeli mamy w klasie ucznia niedowidzącego. Do zabaw grupowych musimy szczególnie zachęcać ucznia z autyzmem lub zagrożonego niedostosowaniem społecznym. W grupie możemy mieć dzieci, które będą posiadały dużą wiedzę na temat państw Europy (dzieci podróżujące z rodzicami, mogą znać inne miejsca niż proponujemy). Nazwijmy wszystkie państwa, o które uczniowie pytają, pozwólmy także dorysować znane im zabytki na własnej mapie Europy.
5. Na kolejnej lekcji języka francuskiego dzieci podpisują po francusku państwa Europy na mapie, którą stworzyły na lekcji edukacji plastycznej. Piszą nazwy na kartkach ozdobnymi, kolorowymi literami; sprawdzamy, czy nie ma tam błędów. Dzieci wycinają zapisane słowa i przyklejają na mapę w odpowiednim miejscu. Nauczyciel

służyć pomocą, gdy uczniowie mają problemy z zapisem nazw po francusku. Możemy również dostarczyć uczniom słowniki do sprawdzenia pisowni. Nauczyciel powinien czuwać szczególnie nad uczniem z ryzykiem dysleksji, z afazją lub niedostępnym. Dzieci te mogą popełniać więcej błędów w pisowni niż inne. W tym zadaniu będą mogły się spełnić dzieci uzdolnione plastycznie.

6. Na lekcji edukacji informatycznej wprowadzamy program Google Earth. Pokazujemy dzieciom na dużym monitorze podstawowe funkcje programu – jak nazwać projekt, dodać odpowiednie miejsca, zdjęcia, opis. Następnie uczniowie tworzą wycieczkę do trzech wybranych (wylosowanych) zabytków europejskich. Dzieci w grupach losują po 3 zabytki Europy, wybierają zdjęcia, wstawiają krótki opis miejsca. Nauczyciel pokazuje uczniom strony internetowe, z których mogą skorzystać w trakcie pracy: [Największe zabytki w Europie](#) lub [Europa – najpiękniejsze budowle, zabytki, miasta, atrakcje turystyczne i cuda Europy – Cuda Świata](#). Gdy skończą, nauczyciel łączy prezentacje poszczególnych grup w całość, tworząc przewodnik. Musimy zwracać uwagę na dzieci zagrożone niedostosowaniem społecznym, z autyzmem, ze spektrum autyzmu – ze względu na trudności z pracą w zespole. Uczeń uzdolniony pod względem informatycznym może zdominować inne dzieci, należy czuwać, by wszyscy brali udział w ćwiczeniu.
7. Na kolejnej lekcji edukacji polonistycznej dzieci zapoznają się z informacjami na temat Unii Europejskiej, poznają jej państwa, języki, walutę euro. Zaczynamy od pytania, co to jest Unia Europejska, być może dzieci będą umiały wyjaśnić to pojęcie swoimi słowami. Jeżeli nie, wyjaśniamy, pokazujemy na mapie (wykonanej wcześniej przez uczniów) państwa, które do niej należą, tłumaczymy, że nie wszystkie państwa Europy stanowią Unię Europejską. Wspólnie z uczniami zaznaczamy państwa należące do Unii Europejskiej. Możemy to zrobić, rysując małą gwiazdkę lub naklejając flagę Unii w obszarze danego państwa. Prezentujemy flagę i hymn Unii. Dzieci w zeszytach notują podstawowe informacje (ile jest państw w Unii, jaki jest tytuł hymnu, rysują flagę). Możemy wykorzystać dostępny w serwisie YouTube film dla dzieci [Unia Europejska: Poznaj Unię – \(Animacja\)](#) (dostęp 9.09.2022) i [Poznaj Unię Europejską. Część 2](#) (dostęp 9.09.2022). Następnie, wykorzystując pomoce z zakładki [Materiały dydaktyczne | Kącik edukacyjny](#) (dostęp 9.09.2022) strony Unii Europejskiej, utrwalamy z dziećmi informacje. Na powyższej stronie zawarte są treści na temat Unii Europejskiej w postaci gier i zabaw dla określonych grup wiekowych, możemy wspólnie z całą klasą wykonywać ćwiczenia na monitorze interaktywnym (dzieci na zmianę wykonują zadania) lub w sali informatycznej. Jeżeli pracujemy wspólnie z całą klasą, zwracamy uwagę, aby wybierać kolejno dzieci do zadań, nie tylko te, które się zgłaszają, ale również te nieśmiałe, które same się nie zgłoszą. Gdy dzieci pracują w grupach, zwracamy uwagę, czy wszystkie biorą udział w zadaniu. Te zagrożone niedostosowaniem społecznym, z autyzmem, mogą się wycofać z udziału w zadaniu. Możemy również zaproponować uczniom pracę w formie lapbooka – dzieci mogą zgromadzić w nim najważniejsze informacje o Unii Europejskiej, mogą rysować, wklejać, wkładać do kopert itp.
8. W ramach lekcji edukacji matematycznej dzieci oglądają monety i banknoty euro (prawdziwe lub zabawkowe). Dodatkowo pokazujemy im planszę (można skorzystać ze strony internetowej [Euro Coin Designs](#) (dostęp 9.09.2022), gdzie będą pokazane monety euro z różnych państw Europy różniące się od siebie. Tłumaczymy, że 1

euro nie jest równe 1 złotówce. Dzieci przeliczają euro na złotówki i odwrotnie. Przygotowujemy zadania typu: *Kasia jedzie do Niemiec, ma w portfelu 20 zł. Oblicz, ile euro będzie miała po zamianie na euro?* lub *Kasia wróciła z Francji, zostało jej 12 euro. Ile będzie miała pieniędzy po zamianie na złotówki?* (bardzo zaokrąglając, przyjmujemy, że 1 euro = 4 zł, tłumaczymy dzieciom, że cena może się różnić w różne dni). Jeżeli uczniowie mają jeszcze trudności ze zrozumieniem mnożenia, możemy je zastąpić dodawaniem wielokrotności tej samej cyfry (w tym przypadku cyfry 4). Dzieci mogą same stworzyć zadania podobnego typu, wrzucić je do pudełka, a następnie losować i rozwiązywać. Uczniowie uzdolnieni matematycznie mogą rozwiązywać zadania dwuetapowe, np. *Kasia jedzie do Niemiec, ma w portfelu 40 zł. Oblicz, ile euro będzie miała po zamianie na euro? W Niemczech Kasia wydała 4 euro. Ile zostanie jej pieniędzy po zamianie na złotówki?* Pamiętajmy o uczniach z trudnościami w uczeniu się, przypomnijmy, że przy rozwiązywaniu zadań wykorzystujemy mnożenie i dzielenie.

9. Na kolejnej lekcji edukacji polonistycznej dzieci poznają treść Konwencji Praw Dziecka. Lekcję rozpoczynamy od informacji, że instytucje europejskie chronią człowieka i jego prawa (Europejski Trybunał Praw Człowieka), w tym również prawa dziecka. Możemy wykorzystać tutaj dostępny w serwisie YouTube film [Prawa dzieci – film edukacyjny dla dzieci | Kamlotki](#) (dostęp 9.09.2022). Rozmawiamy z dziećmi na temat ich praw, tłumaczymy każde prawo oddzielnie. Zajęcia są prowadzone w formie dyskusji – są to warunki sprzyjające uczniowi nieśmiałości. Ma szansę wypowiedzieć się w dogodnym dla siebie momencie. Uczeń niedostępujący powinien siedzieć blisko nauczyciela i mieć możliwość odwrócenia się do kolegów, gdy się wypowiadają.
10. W ramach edukacji plastycznej uczniowie w grupach rysują obrazki ilustrujące wylosowane prawa dziecka. Uczniowie na dużych kartkach zapisują treść prawa, które wcześniej wylosowali, robią plakat na ten temat dowolną techniką (mogą coś wykleić, narysować, użyć farb, pastelów itp.) Uczniowie mający problemy z motoryką małą, mogą wykleić plakat z gotowych elementów wcześniej przygotowanych przez nauczyciela. W tej sytuacji nie będą losować, nauczyciel zdecyduje o temacie pracy. Dzieci uzdolnione plastycznie mają możliwość wykorzystać swoje zdolności.
11. Na lekcji edukacji muzycznej dzieci uczą się (dostępnej w serwisie YouTube) piosenki o prawach dziecka [Piosenka o prawach dziecka / Mała Orkiestra Dni Naszych](#) (dostęp 9.09.2022). Mogą ją śpiewać wspólnie, chętne dzieci śpiewają kawałek w parach, refren w grupie, na głosy itp. Dzieci uzdolnione muzycznie mogą śpiewać solo. Dzieci z trudnościami w nauce lub z afazją, śpiewając wspólnie z kolegami nie stresują się, że nie zapamiętały całego tekstu. Jeżeli wiemy, że dzieci poradzą sobie z trudniejszym zadaniem, możemy je również nauczyć hymnu Unii Europejskiej po polsku, a jego fragmentu po francusku.
12. Na kolejnej lekcji edukacji polonistycznej dzieci przygotowują pytania do gry planszowej na temat państw Europy, ich bogactwa oraz Unii Europejskiej i praw dziecka. Dzieci korzystają ze zdobytych do tej pory wiadomości (np. z wykonanych notatek lub lapbooków). Każda grupa przygotowuje 3–4 pytania, zapisuje je na kartkach i wrzuca do wspólnego pudełka. Następnie losujemy pytania, dzieci próbują na nie odpowiedzieć, a my przy okazji sprawdzamy, czy się nie powtarzają. Pytania zostaną wykorzystane do dużej gry planszowej dla uczniów pozostałych klas edukacji wczesnoszkolnej. Wspólna praca z całą klasą sprawia, że uczeń zagrożony

niedostosowaniem społecznym poczuje się bezpiecznie, pytania nie są kierowane bezpośrednio do niego. Gdy wylosujemy pytanie łatwiejsze lub takie, które się powtarza, zadajmy je uczniowi, który ma problemy z nauką. Gdy odpowie, wzmocni to jego wiarę w siebie.

13. W ramach edukacji plastycznej dzieci przygotowują na kartonach elementy dużej gry planszowej. Każda grupa przygotowuje 3–4 elementy planszy, które później połączymy w całość. Dzieci ozdabiają kwadraty zgodnie z tematyką, pytania umieszczają np. w kopertach lub naklejają je na planszy, dodatkowo przygotowują „pułapki” lub „bonusy” dla graczy na dodatkowych kartonach. Praca w grupie rozwija uczniów, którzy mają zaburzenia społeczne, dodatkowo uczeń uzdolniony plastycznie wykorzystuje swoje możliwości. Gdy mamy ucznia niepełnosprawnego ruchowo, należy dostosować stanowisko pracy do jego potrzeb (np. więcej miejsca do pracy, by wstawić wózek inwalidzki).
14. Na następnej lekcji języka francuskiego dzieci przygotowują pytania po francusku do gry planszowej oraz niektóre informacje do przewodnika o słynnych miejscach Europy. Każda grupa losuje z pudełka przygotowanego na języku polskim po 2 pytania i próbuje je napisać po francusku. Uczniowie będą potrzebowali dużego wsparcia ze strony nauczyciela. Żeby zadanie się powiodło, możemy wyselekcjonować pytania, wybierając z pudełka te trudniejsze, które zostaną w języku polskim. Możemy również zaproponować, by w języku francuskim zapisać tylko nazwy miejsc. Do przewodnika uczniowie tworzą proste zdania typu *La Tour Eiffel est en France, à Paris*. Nauczyciel dostarcza uczniom słowniki do sprawdzania słów (tradycyjne lub internetowe). Przy wykorzystaniu słowników tradycyjnych, zwracamy szczególną uwagę na uczniów z ryzyka dysleksji, którzy mogą mieć trudności z alfabetem i odnalezieniem słów.

8.3. Prezentacja wyników

Wyniki projektu zostaną zaprezentowane w maju. Będzie to multimedialny przewodnik po Europie w języku polskim i francuskim złożony z propozycji poszczególnych grup (12–15 miejsc europejskich, w zależności od liczby grup projektowych), duża mapa Europy oraz gra planszowa na temat Europy i Unii Europejskiej w języku polskim i francuskim. Prezentacja wyników projektu będzie jednym z elementów Dnia Unii Europejskiej, który przypada na 9 maja. Z tej okazji możemy zorganizować konkurs dla pozostałych klas edukacji wczesnoszkolnej, wykorzystując grę planszową stworzoną przez uczestników projektu.

9. Ewaluacja i ocenianie

Ewaluacja jest ostatnim etapem projektu. Nauczyciele będą oceniali głównie zaangażowanie uczniów. Efekt pracy jest również ważny, jednak na etapie edukacji wczesnoszkolnej istotniejsza jest chęć udziału w jakiejś aktywności. Nauczyciel pokazuje uczniom, co zrobili dobrze, stara się docenić także dzieci najbardziej zaangażowane w pracę. Uczniowie podejmą próbę ocenienia prac kolegów, a także samooceny swojej pracy. Uczniowie biorący udział w grze planszowej oraz prezentacji również ocenią, czy projekt im się podobał i czy był pożyteczny.

Do ocenienia projektu nauczyciel zastosuje ocenianie kształtujące. W edukacji wczesnoszkolnej nie trzeba wystawiać ocen cyfrowych, na świadectwie znajdują się

oceny opisowe, a zatem projekt możemy ocenić także opisowo. Przy ocenie nauczyciel będzie brał pod uwagę następujące kryteria:

- zaangażowanie każdego ucznia w realizację projektu na miarę jego możliwości;
- pracę całej grupy, jej zaangażowanie w realizację projektu;
- wykonanie pracy w terminie;
- współpracę, organizację pracy, podział zadań (czy każdy uczeń podjął się zadania zgodnie ze swoimi możliwościami i zainteresowaniami, jak wyglądała współpraca w grupie);
- pomysłowość i staranność wykonania pracy.

Na początku realizacji projektu nauczyciel wyjaśnia uczniom, na co należy zwracać uwagę przy wykonywaniu poszczególnych zadań, może również przedstawić kryteria oceny za pomocą obrazków.

Biorąc pod uwagę powyższe podpunkty, nauczyciel ocenia opisowo każdą grupę, wyróżniając uczniów najbardziej zaangażowanych. Poza tym, każdy uczeń jest również oceniany indywidualnie na miarę swoich możliwości, ważny jest postęp, jaki zrobiło dziecko, uczestnicząc w projekcie, nauczyciel wskazuje jego mocne strony. Może tutaj stworzyć krótką ocenę indywidualną, warto każdemu dziecku napisać jedno doceniające zdanie, które zmotywuje dzieci do ponownej pracy metodą projektu. Nauczyciel omawia wspólnie z całą klasą realizację i efekty projektu. Udziela uczniom informacji zwrotnej, tłumaczy, co w projekcie było dobre, a co można ewentualnie poprawić i dlaczego. Wszyscy uczniowie otrzymają dyplomy.

Ewaluacja będzie polegała na odpowiadaniu na wcześniej przygotowane pytania. Będzie odbywała się indywidualnie, na poziomie grup, które ocenią każdą swoją część projektu. Dodatkowo uczniowie, którzy będą brali udział w prezentacji projektu oraz grze planszowej, będą mogli wyrazić swoją opinię.

Na etapie edukacji wczesnoszkolnej indywidualna ocena innych może być trudna. Możemy jednak zaproponować dzieciom, by zdecydowały, kto był najbardziej ich zdaniem zaangażowany w pracę, kto miał najwięcej dobrych pomysłów. Proponujemy również uczniom samoocenę indywidualną, gdzie dzieci ocenią własne zaangażowanie w projekt. Ewaluacja grupowa i indywidualna uczniów biorących udział w projekcie może zostać wykonana za pomocą półek „sklepowych”. Na ścianie lub na drzwiach naklejamy kolorową taśmę, która będzie symbolizowała półki w sklepie (może to być 5–6 półek). Uczniowie ustawiają się grupami, w których pracowali. Rozdajemy każdej grupie inny produkt spożywczy wycięty z papieru (np. słoik z dżemem, jabłko, mleko itp.) Nauczyciel czyta pytania, dzieci grupowo decydują, gdzie ustawią swoje produkty (im wyższa półka, tym lepsza ocena). Proponujemy następujące pytania:

- Czy praca w grupie nam się udała?
- Czy nie mieliśmy problemów z ustaleniem, co będziemy robić?
- Czy jesteśmy zadowoleni z wykonanego przewodnika?
- Czy jesteśmy zadowoleni z wykonanej gry planszowej?
- Czy jesteśmy zadowoleni z wykonanej mapy Europy?
- Czy chcielibyśmy pracować wspólnie jeszcze raz?

Gdy każda grupa umieści produkty na odpowiedniej półce, nauczyciel pyta, dlaczego dokonali takiego wyboru. Ma tutaj możliwość porównania ocen uczniów własnymi

obserwacjami, których dokonał w trakcie projektu. W tym celu nauczyciel powinien stworzyć karty obserwacji dla każdej grupy. Możemy stworzyć je w formie tabelki, gdzie po lewej stronie umieścimy pytania, a na górze opis zadania. Oto przykładowe pytania do zamieszczenia w kartach obserwacji:

- Czy uczniowie współpracowali bez problemów?
- Kto był liderem grupy?
- Czy grupa wykazywała się zaangażowaniem w zadaniu?
- Czy każdy otrzymał rolę w zadaniu na miarę swoich możliwości?
- Czy praca była wykonana starannie?
- Czy dzieci używały języka francuskiego?

Na zaproponowanych powyżej półkach sklepowych możemy również przeprowadzić samoocenę. Jako że dzieci będzie więcej niż grup, rozdajemy im kolorowe kartki samoprzylepne, na których dzieci same rysują produkty spożywcze (każde dziecko inny produkt). By ułatwić im samoocenę, proponujemy 3 półki zamiast 5–6. Dzieciom będzie łatwiej zdecydować, czy coś umieją, czy częściowo czy wcale (szczególnie, gdy mamy w grupie dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych). Należy zmienić również pytania:

- Czy potrafię wymienić poznane państwa europejskie?
- Czy potrafię wymienić stolice poznanych państw europejskich?
- Czy umiem nazwać państwa europejskie również w języku francuskim?
- Czy znam najważniejsze zabytki Europy?
- Czy potrafię krótko opisać te zabytki po francusku?
- Czy potrafię podać najważniejsze informacje na temat Unii Europejskiej?
- Czy potrafię podać najważniejsze informacje na temat Parlamentu Europejskiego?
- Czy znam prawa dziecka?
- Czego ciekawego dowiedziałem(-am) się na temat państw w Europie?
- Czy jestem zadowolony(-a) ze współpracy w grupie?
- Czy pracowałem(-am) najlepiej, jak mogłem(-am)?

Podobnie jak przy ocenie grupowej, nauczyciel omawia z uczniami dlaczego umieścili produkty na danych półkach.

Pozostali uczniowie z klas edukacji wczesnoszkolnej, którzy uczestniczyli w prezentacji projektu, oceniają go wspólnie całą klasą. Powinni oceniać projekt w całości, nie pracę poszczególnych grup (wprowadzając ocenę każdej grupy, będziemy mieć zbyt dużo ocen – czasem nieprawdziwych, bo dzieci np. pomylą grupy). Do oceny proponujemy stworzyć kartę oceny, na której umieścimy pytania oraz zostawimy obok nich miejsce na dorysowanie odpowiedniego symbolu (tworzymy legend, np.: chmurka – nie podobało nam się, słońeczko – podobało nam się umiarkowanie, serduszek – bardzo nam się podobało). Proponowane pytania:

- Czy jesteśmy zadowoleni z udziału w prezentacji projektu?
- Czy podobał nam się przewodnik po Europie?
- Czy podobała nam się zaprezentowana mapa Europy stworzona przez kolegów?
- Czy jesteśmy zadowoleni z udziału w grze planszowej na temat Europy?
- Czy dowiedzieliśmy się czegoś nowego? (informacji na temat Europy i jej państw, Unii Europejskiej, praw dziecka).

Po zakończeniu projektu nauczyciele ocenią jego realizację, wspólnie omówią wnioski. Każdy nauczyciel biorący udział w projekcie będzie miał możliwość zaprezentowania swoich uwag na temat jego mocnych i słabych stron. Zostanie również przeanalizowane, czy zrealizowano wszystkie założone cele oraz jaki jest stopień ich osiągnięcia, a także – czy projekt można będzie ponownie zrealizować w przyszłości. Należy również wskazać obszary, które powinno się poprawić w przypadku realizacji innych projektów. Ewaluację można przeprowadzić w formie dyskusji, gdzie jedna osoba zadaje pytania, a pozostałe odpowiadają. Przykładowe pytania:

- Czy jesteś zadowolony(-a) z udziału w projekcie?
- Co było mocną, a co słabą stroną projektu?
- Czy uczniowie byli zadowoleni z udziału w projekcie?
- Czego uczniowie nauczyli się, biorąc udział w projekcie?
- Co było dla uczniów trudne i dlaczego?
- Co należałoby zmienić?
- Czy wszystkie cele projektu zostały zrealizowane? (Można tutaj wymienić cele i omówić stopień ich realizacji).

10. Materiały pomocnicze:

- książki o Unii Europejskiej (np. *Unia Europejska dla dzieci* autorstwa Małgorzaty Krzyżanek);
- monitor interaktywny;
- obrazki z zabytkami Europy;
- obrazki z wizerunkami dzieci (z flagami i charakterystycznymi miejscami, by można było określić narodowość);
- wydrukowane flagi do przyklejenia dzieciom na plecach;
- mapa Europy oraz małe mapy dla dzieci do wklejenia do zeszytu + zdjęcia zabytków;
- tabelka do wpisania państw Europy i stolic;
- duże kartoniki do stworzenia memory (jeżeli zdecydujemy się na tradycyjne);
- duża mapa Europy w formie puzzli do ułożenia oraz duży karton do jej naklejenia, klej;
- zdjęcia zabytków w formie puzzle, jeżeli mamy dzieci z problemami z motoryką małą;
- wydrukowane małe flagi Unii Europejskiej do oznaczenia państw na dużej, kartonowej mapie Europy;
- słowniki polsko-francuskie oraz słowniki do nauki innych języków europejskich;
- monety euro (prawdziwe lub zabawkowe);
- kartoniki z zadaniami matematycznymi;
- elementy do wykonania lapbooka, jeżeli zdecydujemy go wykonać (np. koperty);
- przybory plastyczne (farby, kredki, papier kolorowy, bibuła, pastele itp.);
- duże, kartonowe kwadraty do wykonania gry planszowej;
- duże kartony do zrobienia plakatów o prawach dziecka, ewentualnie gotowe elementy do zrobienia plakatu, jeżeli mamy w grupie dziecko z problemami z motoryką małą;
- strony internetowe: LearningApps; Glosbe.com; Unia Europejska: Poznaj Unię – (Animacja); Poznaj Unię Europejską. Część 2; Materiały dydaktyczne | Kącik edukacyjny; Prawa dzieci – film edukacyjny dla dzieci | Kamlotki; Piosenka o prawach dziecka / Mała Orkiestra Dni Naszych; Największe zabytki w Europie; Europa – najpiękniejsze budowle, zabytki, miasta, atrakcje turystyczne i cuda Europy – Cuda Świata (dostęp 9.09.2022).

Zaproponowane powyżej strony prezentują materiały na temat Unii Europejskiej, praw dziecka. Pamiętajmy, że muszą być one dostosowane do możliwości poznawczych dzieci 8–9 letnich.

11. Komentarz metodyczny

Na pierwszym etapie edukacji treści nauczania wzajemnie się przenikają, nauka przebiega w sposób zintegrowany, a to ułatwia nauczycielom wspólną organizację projektu. W klasach I–III będzie to nauczyciel kształcenia zintegrowanego oraz nauczyciel języka. Może się zdarzyć również, że nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej ma uprawnienia do nauczania języka francuskiego. W tej drugiej sytuacji warto podjąć współpracę z innym nauczycielem i być może zorganizować projekt wspólnie z inną klasą II.

W nauczaniu wczesnoszkolnym nauczyciel musi mocno wspierać metodę projektu, dzieci mogą mieć trudności z samodzielnym wyciąganiem wniosków i podejmowaniem decyzji itp. Jednak, gdy zostaną odpowiednio nakierowane, będą nabywać umiejętności, rozwijać się i bawić się przy realizacji projektu.

Projekt edukacyjny daje możliwość wykazania się uczniom o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, zarówno uczniom uzdolnionym, jak i tym z dysfunkcjami. Każde dziecko ma swoje mocne strony, można je tutaj wykorzystać – np. ktoś ładnie rysuje, a inny doskonale obsługuje komputer. Dzieci mogą się wzajemnie wspierać, uczyć się od siebie nawzajem, musimy jedynie pamiętać o podziale ich na odpowiednie grupy. Zespoły powinny być zróżnicowane, złożone zarówno z dzieci zdrowych, jak i takich z opiniami lub orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.

Realizując każdy projekt, musimy pamiętać, by zaplanowane zadania zrealizować w odpowiedniej kolejności (np. w przypadku naszego projektu ważne jest, by najpierw pokazać dzieciom zabytki Europy, a następnie stworzyć multimedialny przewodnik). Ta sama sytuacja dotyczy tworzenia plakatów o prawach dziecka i gry planszowej. Dzieci najpierw muszą zdobyć odpowiednie informacje, by wykonać powyższe zadania. Obserwujemy tutaj wyraźnie interdyscyplinarność projektu, wszystkie treści są ze sobą wzajemnie powiązane, od siebie zależne.

12. Bibliografia

Kotarba-Kańczugowska M., b.r., *Praca metodą projektu* (PDF, 197 KB; dostęp 9.09.2022), Warszawa: ORE.

Kreatywna Europa, 2015, *Ewaluacja projektów* (PDF, 575 KB; dostęp 9.09.2022), Warszawa: Creative Europe Desk Polska.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej, Dz. U. 2017, poz. 356 z późn. zm.

Sobańska K., 2019, *Mój mały francuski świat. Program nauczania do języka francuskiego w szkole podstawowej dla I etapu edukacyjnego* (PDF, 1,48 MB; dostęp 9.09.2022), Warszawa: ORE.

Agnieszka Kilijańska – nauczycielka i lektorka języka francuskiego z 18-letnim stażem pracy. Obecnie pracuje jako nauczyciel języka francuskiego oraz edukacji wczesnoszkolnej w Społecznej Szkole Podstawowej i Społecznym Liceum Ogólnokształcącym im. W. Korfańskiego w Katowicach. Ukończyła studia podyplomowe: terapia pedagogiczna i rewalidacja dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Autorka materiałów dydaktycznych dla nauczycieli języka francuskiego.